

SYRJINTÄÄN PUUTTUMISEN PELISÄÄNNÖT

Syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että ihmistä kohdellaan muita huonommin jonkin henkilökohtaisen tekijän perusteella. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi sukupuoli, ikä, alkuperä, ihonväri, etnisyys, kansalaisuus, kieli, uskonto tai vakaumus, vammaisuus, yhteiskuntaluokka ja seksuaalinen suuntautuminen. Ne eivät itsessään aiheuta syrjintää, vaan syrjintä johtuu esimerkiksi näihin tekijöihin kohdistuvista asenteista ja kielteisistä ennakkoluuloista.

Syrjintään tulee aina puuttua. Olennaista on sopia yhteisesti työyhteisössä miten toimitaan, kun havaitaan mitä tahansa syrjintää, esimerkiksi sukupuolen moninaisuuden kieltämistä, rasisia vitsejä, vammaan ja toimintakykyyn kohdistuvia stereotyyppioita tai minkäänlaista syrjivää kieltä. Yhteiset pelisäännöt ovat tärkeitä, jotta kaikki tietävät, miten toimia ja toimivat johdonmukaisesti. Pelisäännöt tuovat myös tukea ja turvaa, sillä erilaisia syrjintätilanteita voi tulla yllättäen eteen, jolloin ei välttämättä tiedä, miten pitäisi toimia.

Syrjintään puuttuminen ei kuitenkaan ole pelkästään tulipalojen sammuttelua ja suoraan, näkyvään syrjintään puuttumista vaan myös rakenteiden tarkastelua. Millä perusteella lapsia esimerkiksi ohjataan S2-opetukseen? Onko koko työyhteisö sitoutunut rasismien vähentämiseen ja ehkäisyyn? Rakenteellisia ongelmia ovat myös esteellinen ympäristö, riittämätön tieto tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä, sukupuolisensitiivisen kasvatuksen juurtumattomuus käytännön työhön sekä stereotyyppit ja asenteet, jotka ohjaavat kohtelevaan ihmisiä eriarvoisesti. Kun syrjinnän juurisyihin puututaan ensin, suora syrjintäkin vähenee.

Pohtikaa näitä syrjintään puuttumisen pelisääntöjä laatiessa

- Tiedätkö, miten toimia, jos näen syrjintää?
- Jos itse koen syrjintää, tiedätkö, miten saan tukea?
- Millaisia erilaisia syrjintätilanteita varhaiskasvatuksen arjessa voi tulla vastaan?
- Olenko avoin kuuntelemaan syrjintää kohtaavia vai suljenko silmäni syrjinnältä?
- Onko joihinkin tilanteisiin helpompi puuttua kuin toisiin? Mitä eroa on sillä, puuttuuko lapsen vai aikuisen toimintaan?
- Millä tavalla annan palautetta muille? Millainen on rakentava palautteenantotapa?
- Kenen vastuulla puuttuminen on missäkin tilanteissa?
- Mitä puuttumisen jälkeen tapahtuu? Mitkä ovat jatkotoimenpiteet?
- Miten puututaan tilanteeseen, jossa esimerkiksi joku työkavereista kiistää sukupuolen moninaisuuden olemassaolon?
- Millä tavoin toimitaan, jos lapsen vanhempi kieltää, ettei hänen poikansa saa roolileikeissä pukeutua mekkoon?
- Miten toimitaan, jos lapsi jatkuvasti kommentoi ikävään sävyyn toisen lapsen kuulokojetta?
- Mitä tehdään, jos päiväkotiin nukketeatteriesitystä pitämään tuleva vierailija heittää rasisin vitsin?
- Tiedätkö, mihin työtä ohjaaviin dokumentteihin voin vedota syrjintätilanteissa?